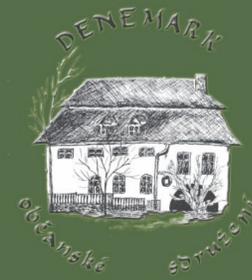

Cykloturistická naučná stezka okolo Kutné Hory

Zastavení č.2: "Vrchlice"

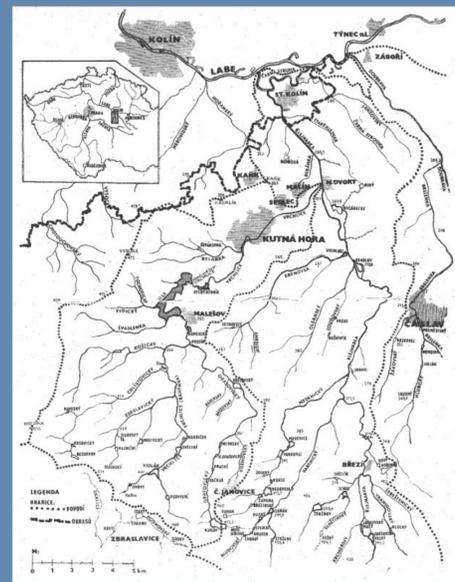
NADACE
PARTNERSTVÍ

TPCA
TOYOTA PEUGEOT CITROËN AUTOMOBILE
Automobilka s budoucností

ŘÍČKA VRCHLICE

Stojíte na břehu říčky **Vrchlice**. S tímto jménem se setkáváme poprvé v díle faráře J. F. Devotyho z roku 1824. V době Přemyslovců se říčce říkalo Vyzpllice (Wyzplisa rivulus – „rychle tekoucí bystřina z vrchů“), jak uvádí Kosmas ve své kronice z roku 1101. Z tohoto jména se pravděpodobně vyvinulo i dnešní jméno Vrchlice (tekoucí z vrchů). Ve středověku se jí říkalo Pách, a to od slova „der Bach, der Wildbach“ (potok, divoký potok). Později k tomuto jménu mohly přispět i hutě, manufaktury a vypouštění odpadních vod do koryta říčky. Ve vodách říčky se chovaly ryby, při nízkém stavu sloužila i jako cesta pro povozy. Vrchlice a její části toku měly a dodnes mají svá pojmenování. Hornímu toku se říká Bahýnka, střednímu toku Malešovský potok. Vrchlice pramení v lese u Švabinova v nadmořské výšce 485 m n. m. Tok měří 29 km a celková plocha povodí je 132 km². Vrchlice se vlévá u Nových Dvorů do Klejnarky v nadmořské výšce 200 m n. m. Převýšení od pramene k ústí je tedy úctyhodných 285 metrů. Říčka teče až před Kutnou Horu ve svém přirozeném přírodním korytě. Její údolí, ať už je to úsek „po mlýnech“ nebo kolem Sionu, je velice atraktivním místem pro procházky, turistiku i odpočinek. Na mnoha místech ve skalnatém kaňonu žijí vzácní živočichové a rostliny (viz dále po trase). Úsek od chrámu sv. Barbory je již regulovaný do kamenných břehů a vydlážděného dna. I tak zde můžete zahlédnout množství ryb, např. pstruha potočního *Salmo trutta*, střevli potoční *Phoxinus phoxinus* nebo mřenku mramorovanou *Noemacheilus barbatulus*. Roste zde i mnoho bahenních a vodních rostlin, mezi nimiž můžete pozorovat i kachnu divokou *Anas platyrhynchos*. Nad vodou občas přelétává konipas horský *Motacilla cinerea*. Výše proti proudu žijí v čisté vodě pod kameny raci říční *Astacus astacus*. Dříve nebezpečná říčka byla zkrocena v letech 1850 až 1852 stavbou Velkého rybníku a v letech 1964 až 1973 vybudováním údolní přehrady Vrchlice.

Mapa povodí Vrchlice – reprodukce z knihy Chlum A. a kolektiv: Vodní dílo Vrchlice, 1977

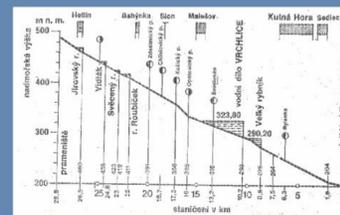
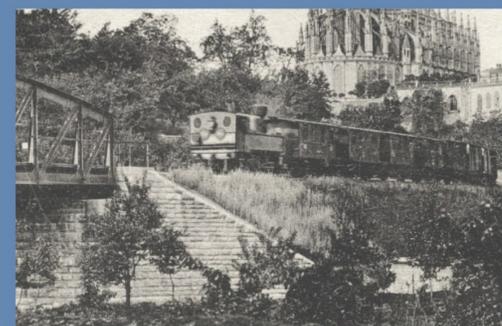

Schéma převýšení na toku, ústí přítoků, přehrad, rybníků a sídla na toku - reprodukce z knihy Chlum A. a kolektiv: Vodní dílo Vrchlice, 1977

ŽELEZNICE KUTNÁ HORA – ZRUČ N/ SÁZAVOU

Před sebou vidíte železniční most na trati **Kutná Hora – Zruč nad Sázavou**. Stavbě předcházela mnohá politická rozhodnutí, výkupy pozemků a budov. V květnu 1894 zemský sněm poskytl finanční záruku, roku 1901 se začalo s vyměřováním. 20. září 1904 bylo z devíti oslovených firem vybráno stavební podnikatelství Kubíček z Vinohrad a zahájena stavba. V souladu s podmínkami koncese a navzdory těžkostem prací zvláště v terénně náročných partiích, zejména „Na Hořejším Páchu“ v Kutné Hoře, byla 36 km dlouhá dráha po roce dokončena. 28. října 1905 byla provedena policejní zkouška a 1. listopadu 1905 se bez větší slávy zahájil provoz. Zpočátku dvěma páry smíšených vlaků denně a vlakem jezdícím pouze na zbraslavické výroční trhy a zpět. Nejvýznamnější umělou stavbou trati je most před vámi. Má dolní mostovku a jeho rozpětí činí 35 m. Zhotovila jej Mostárna první českomoravské továrny na stroje v pražské Libni roku 1905 pod číslem 2007. Výjimečný je i tím, že se pod ním nachází druhý, silniční, most přes Vrchlici. Na trati sice nenajdete jediný tunel, zato tu v době vzniku dráhy bylo 114 přejezdů a 16 podjezdů, při výstavbě bylo potřeba přes 54 tisíc pražců a přes tisíc tun kolejnic, převážně z kladenských železáren. 93 % délky trati je ve stoupání s nejvyšší hodnotou 21‰, tedy 21mm/1m délky. Vláček z Kutné Hory (v nadmořské výšce asi 220 m n. m.) po 22 kilometrech vyšplhá u Štipoklas k nejvyššímu bodu trati v nadmořské výšce 479,65 m n. m., aby pak obdobně sjel k Sázavě. Štěrkové násypy byly vybudovány z místních zdrojů hadce, migmatitů a ruly.

Typický lokálkový vlak z dob počátku provozu dráhy tažený parní lokomotivou nazývanou "kafemlejnek" sjezdí po mostě přes Vrchlici do Kutné Hory.

Pohled z teras parku na stavbu železničního mostu počátkem 20. století

OTÁZKA PRO DĚTI

Počínaje tímto zastavením naučné stezky najdete na každé tabuli jednoduchou otázku pro vaše malé turisty, která ověří vaše znalosti o přírodě. Takže začínáme...

Jak se jmenuje užitečný červený brouk se sedmi tečkami? (Pokud nevíte, správnou odpověď najdete na příští tabuli NS)

JAK DÁLE POKRAČOVAT?

aneb krátká informace o tom, kudy vede cesta k dalšímu zastavení naučné stezky ...

Za garážemi vyjděte vpravo po vydlážděném chodníku do kopce a na rovince uvidíte zastavení č. 3 (rozcestník).

GPS souřadnice tohoto bodu: 49°56'46.942"N, 15°16'9.761"E
GPS souřadnice dalšího bodu: 49°56'46.815"N, 15°16'1.732"E

